

15. Рішення Бориспільського міськрайонного суду Київської області від 02.09.2019 у справі № 359/4566/18. Єдиний державний реєстр судових рішень URL : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/84229217>

УДК 342.9

Труба Р.М.,
здобувач Науково-дослідного
інституту публічного права

ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ

У статті проаналізовано специфіку теоретичних проблем адміністративно-правового регулювання діяльності Державного бюро розслідувань. З'ясовано роль і значення кожної з них. Виведено обґрунтовані пропозиції щодо їх вирішення.

Ключові слова: теоретичні проблеми, адміністративно-правове регулювання, Державне бюро розслідувань, адміністративне законодавство.

In the article the specifics of theoretical problems of administrative and legal regulation of the State Bureau of Investigation is analyzed. The role and significance of each of these are clarified. Reasonable suggestions for their solution are presented.

Keywords: theoretical problems, administrative and legal regulation, State Bureau of Investigation, administrative legislation.

Діяльність Державного бюро розслідувань із самого моменту його створення викликала велику кількість суперечок щодо його правового статусу, компетенції, розмежування компетенції із іншими правоохоронними органами та великої кількості інших питань, ряд яких залишається актуальним і донині. Багато праць, присвячених теоретичним проблемам адміністративно-правового регулювання діяльності Державного бюро розслідувань було написано на до початку його функціонування, або на установчому етапі його функціонування, тому такі питання переважно розглядалися вітчизняними науковцями фрагментарно, в рамках досліджень більш загальних питань, пов'язаних із введенням в дію Закону України «Про Державне бюро розслідувань» [1] та діяльністю досліджуваного органу.

За період функціонування Державного бюро розслідувань вітчизняний законодавець вже встиг вирішити ряд проблем. Наприклад, у звіті про роботу Державного бюро розслідувань за 2018 рік зазначалось, що оскільки Верховна Рада України не ухвалила зміни до Закону України «Про Державне бюро розслідувань» та не внесла посаду оперуповноваженого до переліку посад Державного бюро розслідувань, конкурс на ці посади не може бути оголошений, і відповідно оперативні працівники не можуть бути призначені. У результаті цього, у Державному бюро розслідувань було створено оперативні підрозділи, в яких були керівники, але не було працівників [2, с. 38]. Проте, вищенаведена проблема була вирішена шляхом внесення змін до статті 5 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» від 18.02.1992 № 2135-ХІІ [3]. Все вищенаведене свідчить про те, що робота законодавця щодо вирішення проблем адміністративно-правового регулювання діяльності Державного бюро розслідувань ведеться постійно, і зі своєї сторони відзначимо, що ті проблеми, на які раніше вказували вітчизняні дослідники, поступово вирішуються.

Але разом із тим, на цей момент пройшло вже достатньо багато часу для того, щоб можна було дати відповіді на питання чи є чинне адміністративно-правове регулювання діяльності Державного бюро розслідувань ефективним, та для того, щоб розглядати ті теоретичні проблеми адміністративно-правового регулювання діяльності Державного бюро розслідувань, які проявились у процесі функціонування даного органу. Як продемонструвало наше дослідження, наразі такі проблеми мають місце, хоча законодавцем і ведеться робота по усуненню недоліків. А тому, не зважаючи на те, що питання теоретичних проблем адміністративно-регулювання діяльності Державного бюро розслідувань регулярно підіймаються у науковій літературі, а

частина із них вже є вирішеними на цей момент, комплексний аналіз таких питань та пошук шляхів їх вирішення не втрачають своєї актуальності.

У процесі аналізу наукової літератури, положень законів України «Про Державне бюро розслідувань» від 12.11.2015 № 794-VIII [1], «Про оперативно-розшукову діяльність» від 18.02.1992 № 2135-XII [3], Кримінального процесуального кодексу України [4] та інших нормативно-правових актів, нами встановлено ряд теоретичних проблем адміністративно-правового регулювання діяльності Державного бюро розслідувань.

Теоретичні проблеми адміністративно-правового регулювання діяльності Державного бюро розслідувань ми пов'язуємо із розмитістю окремих формулювань вищенаведених нормативно-правових актів, які заважають сформулювати коректне розуміння правового статусу Державного бюро розслідувань, його компетенції, співвідношення компетенції Державного бюро розслідувань із компетенцією інших правоохоронних органів. На нашу думку, на сучасному етапі адміністративно-правовому регулюванню діяльності Державного бюро розслідувань характерні наступні теоретичні проблеми:

- 1) неповна законодавча визначеність правового статусу Державного бюро розслідувань;
- 2) невизначеність в Законі України «Про Державне бюро розслідувань» від 12.11.2015 № 794-VIII [1], хто є службовими особами, які займають особливо відповідальне становище;
- 3) наявність в Законі України «Про Державне бюро розслідувань» від 12.11.2015 № 794-VIII [1] посилань на законодавство, яке втратило чинність;
- 4) передбачені Законом України «Про Державне бюро розслідувань» від 12.11.2015 № 794-VIII [1] критерії, які висуваються до кандидатів на службу в Державному бюро розслідувань, є розмитими.

Так, вітчизняні науковці неодноразово вказували на законодавчу невизначеність правового статусу Державного бюро розслідувань. Ряд дослідників, зокрема О.В. Ільченко, розглядали Державне бюро розслідувань, як центральний орган виконавчої влади зі спеціальним статусом, обґрунтовуючи тим, що Державне бюро розслідувань має складний правовий статус і одночасно відноситься до центральних органів виконавчої влади із спеціальним статусом та до системи правоохоронних органів [5, с. 282]. Такий підхід науковців обумовлений тим, що в редакції Закону України «Про Державне бюро розслідувань» від 12.11.2015 № 794-VIII [1] у статті 1 правовий статус Державного бюро розслідувань розкривається у контексті його визначення як центрального органу виконавчої влади, що здійснює правоохоронну діяльність з метою запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування злочинів, віднесених до його компетенції. Звернемо увагу на те, що в статті 24 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» від 17.03.2011 № 3166-VI [6], присвяченій визначенню центральних органів виконавчої влади із спеціальним статусом, Державне бюро розслідувань не було віднесено до переліку таких органів, проте в частині 1 даної статті законодавець зазначив, що Кабінетом Міністрів України можуть бути утворені й інші центральні органи виконавчої влади зі спеціальним статусом, а отже дана норма не виключала можливості надання Державному бюро розслідувань статусу центрального органу виконавчої влади.

У свою чергу, Ю.О. Бусол звертає увагу на те, що Конституція України [7] не передбачає існування в державному механізмі органів виконавчої влади зі спеціальним статусом, які виконували б відповідні функції за межами системи органів виконавчої влади. Окрім того, дослідник підкреслив, що до повноважень Верховної Ради України, відповідно до Конституції України [7] не входить створення органів виконавчої влади. При цьому, в межах конституційно визначеного статусу Кабінету Міністрів України його повноваження мають поширюватися на всі ланки системи органів виконавчої влади. Правовий статус центральних органів виконавчої влади та їх взаємовідносини з Урядом повинні регулюватися законами, що визначають повноваження і порядок діяльності цих органів [8, с. 9]. Наведене свідчить про те, що законодавець, приймаючи Закон України «Про Державне бюро розслідувань» від 12.11.2015 № 794-VIII [1], не врахував конституційні положення, а також норми Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» від 17.03.2011 № 3166-VI [6], і наділив Державне бюро розслідувань правовим статусом, який не міг бути забезпечений на практиці. Вищенаведена проблема була вирішена шляхом внесення змін до Закону України «Про Державне бюро розслідувань» від 12.11.2015 № 794-VIII [1]. Внаслідок цього, Державне бюро розслідувань на сьогодні згідно зі статтею 1 Закону доцільно назвати державним правоохоронним органом, який здійснює завдання щодо запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування злочинів, віднесених безпосередньо до його

компетенції. Таке формулювання, на нашу думку, вирішує ту проблему, на існування якої вказували О.В. Льченко, Ю.О. Бусол та інші науковці.

На наше переконання, у статті 1 Закону України «Про Державне бюро розслідувань» від 12.11.2015 № 794-VIII [1] має бути чітко визначено, в чому полягає відмінність Державного бюро розслідувань від інших правоохоронних органів, наділених подібними функціями.

Саме тому, для вирішення проблеми законодавчої невизначеності правового статусу Державного бюро розслідувань пропонуємо внести зміни до статті 1 Закону України «Про Державне бюро розслідувань» від 12.11.2015 № 794-VIII [1], та сформулювати її зміст наступним чином:

«1. Державне бюро розслідувань є державним правоохоронним органом, який здійснює завдання щодо запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування злочинів, які вчиняються службовими особами, які займають особливо відповідальне становище, суддями, працівниками правоохоронного органу, особами, посада яких належить до категорії «А», крім випадків, коли ці злочини віднесено до підслідності детективів Національного антикорупційного бюро України, службовими особами Національного антикорупційного бюро України чи Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, крім випадків, коли досудове розслідування цих злочинів віднесено до підслідності детективів підрозділу внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України, або особами, які вчинили військові злочини, крім злочинів, передбачених статтею 422 Кримінального кодексу України».

Але при цьому, таке формулювання змісту статті 1 Закону України «Про Державне бюро розслідувань» від 12.11.2015 № 794-VIII [1] потребує роз'яснення в даному нормативно-правовому акті, хто є службовими особами, які займають особливо відповідальне становище. Тому, наступна теоретична проблема адміністративно-правового регулювання діяльності Державного бюро розслідувань, на нашу думку, полягає у тому, що в статті 5 Закону України «Про Державне бюро розслідувань» від 12.11.2015 № 794-VIII [1] не роз'яснено належним чином, хто є особами, на яких поширюється компетенція Державного бюро розслідувань. Повний перелік таких осіб встановлено в частині 4 статті 216 Кримінального процесуального кодексу України [4], проте Закон України «Про Державне бюро розслідувань» від 12.11.2015 № 794-VIII [1] не містить такого пояснення.

Як нами вже відзначалось у цій роботі, статтею 5 Закону України «Про Державне бюро розслідувань» від 12.11.2015 № 794-VIII [1] передбачено, що Державне бюро розслідувань вирішує завдання із запобігання, виявлення, припинення, розкриття і розслідування злочинів, вчинених: 1) службовими особами, які займають особливо відповідальне становище, особами, посади яких віднесено до першої - третьої категорій посад державної служби, суддями та працівниками правоохоронних органів (крім випадків, коли ці злочини віднесено до підслідності детективів Національного антикорупційного бюро України); 2) службовими особами Національного антикорупційного бюро України, заступником Генерального прокурора - керівником Спеціалізованої антикорупційної прокуратури або іншими прокурорами Спеціалізованої антикорупційної прокуратури (крім випадків, коли досудове розслідування цих злочинів віднесено до підслідності Національного антикорупційного бюро України [9]); 3) особами, які вчинили військові злочини (крім злочинів, передбачених статтею 422 Кримінального кодексу України [10]). Проте, зміст частини 4 статті 216 Кримінального процесуального кодексу України [4] свідчить про те, що перелік осіб, передбачений Законом, є неповним. Зокрема, із законодавчого формулювання, передбаченого статтею 5 Закону України «Про Державне бюро розслідувань» від 12.11.2015 № 794-VIII [1], залишається не зрозумілим, хто є службовими особами, які займають особливо відповідальне становище, а чинне кримінальне процесуальне законодавство, при цьому, дає відповідь на це питання. Серед інших законів, звернемо увагу на те, що схоже пояснення того, хто є службовими особами, які займають особливо відповідальне становище 9 (як і у частині 4 статті 216 Кримінального процесуального кодексу України [4], передбачено і у примітці до статті 50 Закону України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 № 1700-VII [11]). Проте у ній мова йдеться про осіб «які займають які займають відповідальне та особливо відповідальне становище», а дія Закону України «Про Державне бюро розслідувань» від 12.11.2015 № 794-VIII [1], а відповідно і компетенція даного органу, поширюється виключно на службових осіб, які займають особливо відповідальне становище.

Тому, на наше переконання, нормативно-правовий акт, який визначає правові основи організації та діяльності Державного бюро розслідувань, має містити у своєму змісті положення,

яке визначає повний перелік осіб, а не формулювання «службові особи, які займають особливо відповідальне становище, особи, посади яких віднесено до першої - третьої категорій посад державної служби, судді та працівники правоохоронних органів», в умовах, коли відповідне роз'яснення міститься у змісті інших нормативно-правових актів. І при цьому також варто враховувати, що в чинному Законі України «Про державну службу» від 10.12.2015 № 889-VIII [12] відсутня класифікація посад державної служби на першу - третю категорії посад. Частиною 2 статті 6 даного нормативно-правового акту визначено, що на сьогодні встановлено категорії «А», «Б» та «В» посад державної служби. Раніше таких категорій у відповідності до положень Закону України «Про державну службу» від 16.12.1993 № 3723-XII [13] було сім, проте даний нормативно-правовий акт вже декілька років, як втратив чинність. Тому, наявність посилання на нього у змісті Закону України «Про Державне бюро розслідувань» від 12.11.2015 № 794-VIII [1], на нашу думку, є неприпустимим.

Тому, пропонуємо внести наступні зміни до статті 5 Закону України «Про Державне бюро розслідувань» від 12.11.2015 № 794-VIII [1]:

по-перше, на основі змісту частини 4 статті 216 Кримінального процесуального кодексу України [4] доповнити її приміткою наступного змісту:

«Примітка. Під службовими особами, які займають особливо відповідальне становище, в цій статті розуміються Президент України, повноваження якого припинено, Прем'єр-міністр України, член Кабінету Міністрів України, перший заступник та заступник міністра, член Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення, Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, Антимонопольного комітету України, Голова Державного комітету телебачення і радіомовлення України, Голова Фонду державного майна України, його перший заступник та заступник, член Центральної виборчої комісії, народний депутат України, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, Директор Національного антикорупційного бюро України, Генеральний прокурор, його перший заступник та заступник, Голова Національного банку України, його перший заступник та заступник, Голова Національного агентства з питань запобігання корупції, його заступник, Секретар Ради національної безпеки і оборони України, його перший заступник та заступник, Постійний Представник Президента України в Автономній Республіці Крим, його перший заступник та заступник, радник або помічник Президента України, Голова Верховної Ради України, Прем'єр-міністр України»;

по-друге, пропонуємо внести зміни до змісту пункту 1 частини 1 статті 5 Закону України «Про Державне бюро розслідувань» від 12.11.2015 № 794-VIII [1].

Необхідно врахувати те, що чинним Законом України «Про державну службу» від 10.12.2015 № 889-VIII [12] розподіл посад державної служби на першу - третю категорії не здійснюється. Також варто звернути увагу на те, що в пункті 1 частини 1 статті 5 Закону України «Про Державне бюро розслідувань» від 12.11.2015 № 794-VIII [1] встановлено посилання на частину першу статті 9 Закону України «Про державну службу» від 16.12.1993 № 3723-XII [13], тобто нормативно-правового акту, який на сьогодні втратив чинність. Із урахуванням зазначеного пропонуємо закріпити пункт 1 частини 1 статті 5 Закону України «Про Державне бюро розслідувань» від 12.11.2015 № 794-VIII [1] у наступному змісті:

«[...] 1) злочинів, вчинених службовими особами, які займають особливо відповідальне становище, суддями, працівниками правоохоронного органу, особами, посада яких належить до категорії «А», крім випадків, коли ці злочини віднесено до підслідності детективів Національного антикорупційного бюро України; [...]».

Остання серед виділених нами теоретичних проблем адміністративно-правового регулювання діяльності Державного бюро розслідувань полягає у тому, що критерії, які висуваються до кандидатів на службу в Державному бюро розслідувань, та які передбачені Законом України «Про Державне бюро розслідувань» від 12.11.2015 № 794-VIII [1], є розмитими. При цьому варто обов'язково підкреслити визначення в частині 3 статті 14 Закону того, що затвердження кваліфікаційних вимог та критеріїв професійної придатності для зайняття посад у підрозділах Державного бюро розслідувань відноситься до компетенції Директора Державного бюро розслідувань. Зокрема, наказом Державного бюро розслідувань «Про затвердження кваліфікаційних вимог та критеріїв професійної придатності для зайняття посад директорів територіальних органів, керівників підрозділів центрального апарату, окремих працівників підрозділу внутрішнього контролю Державного бюро розслідувань та визнання такими, що

втрапили чинність, деяких наказів Державного бюро розслідувань» № 19 від 26.02.2018 [14] було закріплено кваліфікаційні вимоги до кандидатів на зайняття посад директорів територіальних органів, керівників підрозділів центрального апарату, окремих працівників підрозділу внутрішнього контролю Державного бюро розслідувань.

Так, у частині 3 статті 14 Закону України «Про Державне бюро розслідувань» від 12.11.2015 № 794-VIII [1] визначено, що на службу до Державного бюро розслідувань приймаються на конкурсній основі в добровільному порядку (за контрактом) громадяни України, які спроможні за своїми особистими, діловими та моральними якостями, віком, освітнім і професійним рівнем та станом здоров'я ефективно виконувати відповідні службові обов'язки. Також у цій нормі встановлено, що кваліфікаційні вимоги та критерії професійної придатності для зайняття посад у підрозділах Державного бюро розслідувань затверджуються Директором Державного бюро розслідувань. Так, наказом Державного бюро розслідувань № 19 [14] було затверджено перші двадцять шість кваліфікаційних вимог до кандидатів на зайняття різних посад, передусім адміністративних, у структурних підрозділах Державного бюро розслідувань. Зокрема, наказом було затверджено кваліфікаційні вимоги та критерії професійної придатності для зайняття посад директорів територіальних органів, керівників підрозділів центрального апарату та окремих працівників підрозділу внутрішнього контролю Державного бюро розслідувань. Аналізуючи зміст кваліфікаційних вимог та критеріїв професійної придатності, варто у першу чергу підкреслити те, що форма кваліфікаційних вимог у всіх двадцяти шести документах є однаковою. Вони складаються із двох блоків: загальних вимог та спеціальних вимог. До загальних вимог віднесено освіту (та ступінь вищої освіти), стаж роботи (тривалість у роках, у тому числі на посадах певної категорії), володіння мовами, оплата праці (питання оплати праці працівників Державного бюро розслідувань урегульоване статтею 20 Закону України «Про Державне бюро розслідувань» від 12.11.2015 № 794-VIII [1]) та групу посади державної служби. Спеціальними вимогами є знання законодавства (конкретних нормативно-правових актів), професійні знання (наприклад, досвід організації та здійснення досудового розслідування злочинів у сфері службової діяльності та корупції чи досвід проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій згідно з чинним Кримінальним процесуальним кодексом України), лідерство (прикладом таких вимог є високий рівень організаторських та лідерських якостей та вміння планувати роботу), прийняття ефективних рішень, комунікація та взаємодія, впровадження змін, управління організацією роботи та персоналом, особистісні компетенції. І при цьому, самі вимоги відрізняються в залежності від специфіки посади. Наприклад, для зайняття посади начальника першого слідчого відділу Першого управління організації досудових розслідувань (Управління з розслідування злочинів у сфері службової діяльності та корупції) Державного бюро розслідувань у кандидата має бути вища юридична освіта ступеня спеціаліста чи магістра. У свою чергу, для зайняття посади завідувача сектору організації публічних заходів Відділу по роботі з громадськістю та ЗМІ Державного бюро розслідувань не потрібна юридична спеціалізація, а достатньо будь-якої вищої освіти. Таким самим чином відрізняються вимоги і за усіма іншими критеріями. У даному контексті, із однієї сторони відзначимо, що регламентація кваліфікаційних вимог та критеріїв професійної придатності для зайняття посад у підрозділах Державного бюро розслідувань здійснене належним чином. Із іншої сторони, визначені у частині 3 статті 14 Закону України «Про Державне бюро розслідувань» від 12.11.2015 № 794-VIII [1] вимоги, у відповідності до яких особу може бути прийнято на службу в Державному бюро розслідувань, не є настільки чіткими. Особа, зацікавлена в службі в Державному бюро розслідувань, повинна отримати чітке розуміння, за якими критеріями відбувається оцінювання кандидатів на заняття вакантної посади в Державному бюро розслідувань, і у даному контексті формулювання про спроможність «за своїми особистими, діловими та моральними якостями, віком, освітнім і професійним рівнем та станом здоров'я ефективно виконувати відповідні службові обов'язки» може скласти хибне враження про відсутність чітких критеріїв.

На нашу думку, це питання має бути чіткіше визначено в частині 3 статті 14 Закону України «Про Державне бюро розслідувань» від 12.11.2015 № 794-VIII [1]. Тому, із урахуванням кваліфікаційних вимог та критеріїв професійної придатності для зайняття посад у підрозділах Державного бюро розслідувань, затверджених Директором Державного бюро розслідувань, пропонуємо внести зміни до частини 3 статті 14 Закону України «Про Державне бюро розслідувань» від 12.11.2015 № 794-VIII [1], та сформулювати її зміст наступним чином:

«[...] 3. На службу до Державного бюро розслідувань приймається на конкурсній основі

громадянин України, який:

- 1) відповідає освітнім вимогам для зайняття відповідної посади;
- 2) вільно володіє державною мовою;
- 3) володіє знаннями законодавства України, необхідними для зайняття відповідної посади;
- 4) має необхідні професійні знання для зайняття відповідної посади;
- 5) має лідерські якості;
- 6) здатний приймати ефективні рішення;
- 7) має необхідні для зайняття відповідної посади якості комунікації та взаємодії;
- 8) здатний підтримувати зміни;
- 9) має необхідні якості управління організацією роботи та персоналом (для зайняття управлінських посад);
- 10) має необхідні особистісні компетенції для зайняття відповідної посади;
- 11) за станом здоров'я спроможний виконувати відповідні службові обов'язки.

[...] Кваліфікаційні вимоги та критерії професійної придатності для зайняття посад у підрозділах Державного бюро розслідувань затверджуються Директором Державного бюро розслідувань [...]».

Таке законодавче формулювання дозволить кандидатам на вступ до служби в органах Державного бюро розслідувань одразу отримати розуміння того, за якими критеріями буде відбуватись оцінка їхньої відповідності вакантній посаді, а формулювання «Кваліфікаційні вимоги та критерії професійної придатності для зайняття посад у підрозділах Державного бюро розслідувань затверджуються Директором Державного бюро розслідувань» свідчить про те, що конкретизація даних вимог згідно специфіки кожної посади, здійснене в нормативно-правових актах Державного бюро розслідувань.

Загалом, щодо теоретичних проблем адміністративно-правового регулювання діяльності Державного бюро розслідувань, варто зробити висновок про те, що вони поступово знаходять вирішення. Як нами вже зазначалось, різноманітні аспекти діяльності цього органу регулярно досліджуються вітчизняними науковцями, а до Закону України «Про Державне бюро розслідувань» від 12.11.2015 № 794-VIII [1] вже неодноразово вносились зміни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про Державне бюро розслідувань. Закон України від 12.11.2015 № 794-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2016 р. № 6. стор. 5. стаття 55.
2. Державне бюро розслідувань. Звіт про роботу 2018. URL: https://dbr.gov.ua/sites/default/files/2019-03/zvit_final.pdf (дата звернення 24.09.2019 року)
3. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 № 2135-XII. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 22. ст.303
4. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. Відомості Верховної Ради України. 2013. № 9-10. № 11-12. № 13. ст.88
5. Ільченко О.В. Правові аспекти створення та діяльності Державного бюро розслідувань. Порівняльно-аналітичне право. 2017. № 4. С. 281-283.
6. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17.03.2011 № 3166-VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 38. ст.385
7. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. ст. 141
8. Бусол О. Ю. Конституційні проблеми спеціального статусу Державного бюро розслідувань в Україні. Громадська думка про правотворення. 2016. № 13. С. 8-11
9. Про Національне антикорупційне бюро України: Закон України від 14.10.2014 № 1698-VII. Відомості Верховної Ради. 2014. № 47. ст.2051
10. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25-26. ст.131
11. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. Відомості Верховної Ради. 2014. № 49. ст.2056
12. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2016 р. № 4. стор. 60. стаття 43
13. Про державну службу: Закон України від 16.12.1993 № 3723-XII. Відомості Верховної Ради України. 1993. № 52. ст.490

14. Про затвердження кваліфікаційних вимог та критеріїв професійної придатності для зайняття посад директорів територіальних органів, керівників підрозділів центрального апарату, окремих працівників підрозділу внутрішнього контролю Державного бюро розслідувань та визнання такими, що втратили чинність, деяких наказів Державного бюро розслідувань: Наказ Державного бюро розслідувань №19 від 26.02.2018. URL: <https://kmu.gov.ua/storage/app/media/uploaded-files/Nakaz19.pdf> (дата звернення 15.08.2019 року)

УДК_349.3

Чепова Л.О.,
аспірантка 1 року навчання
кафедри трудового права та
права соціального забезпечення
юридичного факультету
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

СОЦІАЛЬНІ ПОСЛУГИ ЯК ОКРЕМА ФОРМА СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАЦІВНИКІВ У СФЕРІ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Статья посвящена исследованию системы социальных услуг в Украине для отдельной категории населения (работники в сфере образования в Украине) и анализу различных подходов к толкованию определения понятия социальные услуги на законодательном и на теоретическом уровнях. Определены предпосылки и основные положения реформы системы социальных услуг в Украине. Внесены предложения по усовершенствованию действующего законодательства и необходимости принятия Государственного стандарта, который бы регулировал порядок предоставления социальных услуг для работников в сфере образования в Украине, а также необходимости децентрализации системы предоставления социальных услуг в Украине.

Ключевые слова: социальные услуги, работники в сфере образования, децентрализация, социальное обеспечение, сложные жизненные обстоятельства.

Article is devoted to research terms «social services» for employees in the area of education in Ukraine and analyses of different approaches to their interpretation. Detected the importance of reforming this system. Introduced proposals to improve existing laws and the necessity of decentralization «social services» system for employees in the area of education in Ukraine. The Ukrainian government should pass the rules to regulate the system of social services for people who work in the field of education in Ukraine.

Keywords: social services, employees in the area of education, decentralization, social security, difficult life circumstances.

Актуальність висвітлення теми соціальних послуг як окремої форми соціального забезпечення працівників у сфері освіти в Україні залишається поза сумнівами, тому що, по-перше, інститут соціальних послуг в Україні у 2020 році має набути чимало законодавчих новел,^[1] а дослідження питання соціальних послуг для такої окремої категорії осіб як працівники у сфері освіти в Україні вбачається актуальною, адже роль освіти у сучасному суспільстві є визначальною. А відтак, підвищення престижу професій у сфері освіти в Україні тісно пов'язано з соціальним та економічним розвитком України. Соціальні послуги, за умови функціонування вищезазначеного елемента системи соціального забезпечення для працівників у сфері освіти в Україні на належному рівні, а також за умови наявності прозорого механізму та прозорої зрозумілої процедури отримання соціальних послуг для працівників у сфері освіти в Україні можуть бути одним із інструментів для підвищення престижу професій у сфері освіти в Україні. На нашу думку, підвищення престижу професій у сфері освіти в Україні буде мати низку сприятливих наслідків для суспільства загалом та для конкретних індивідів зокрема, а саме: рівень правосвідомості в Україні буде зростати, основоположні принципи демократичного суспільства будуть діяти не декларативно, а реально, рівень професійної підготовки осіб, що здобувають